

popov razlil. Pritisek bo velik, in vsak popek bode naredil poganjek za 10 popov pa bi bil tok preslab in izpremenil bi bil spodnje v cvetne pope, in le gorenji bi pogнали mladike. Tem bolj seveda pritiska sok, ako je zemlja rodovitna, oziroma, ako gnojite. Poskusite svoje drevo narediti rodno s tem, da ga ne obrežete več ter mu ne gnojite. Le mlado drevo obrezujemo, dokler mu delamo obliko in nočemo, da bi rodilo, kasneje je le trebimo. Pri pritličnem drevju je seveda zopet drugače, njega ni nikdar nehati obrezovati. Ako Vam tudi ta nasvet ne bode pomagal, pa odkrijte drevesu en meter od debla proč korenine ter mu jih nekoliko posekajte in potem jih zopet zakrijte. — Nerodnosti Vaše jablani pa je lahko, tudi enostransko, to je premočno dušikovo gnojenje vzrok. Okopljite pomladi drevo ter mu pognojite prav kmalu s pepelom in s kostno moko, katere doboste pri Luckmanu & Bambergu v Ljubljani. Kostna moka pa naj bode razkrojena ali izparjena, to je brez dušika. ter z razvezano fosforovo kislino.

Vprašanje 63. Strupena rosa je prišla lansko leto tudi na deteljo, da ni bila za zeleno klajo. Posušil sem jo, a živina je vendar noče jesti. Kaj bi bilo narediti, da bi jo živina marala? (J. Š. v S.)

Odgovor: Kar Vi imenujete strupeno roso na detelji, to je res glivna bolezen, a je kaj drugega kot strupena rosa na trti. To glivo imenujejo učenjaki „Perizia“. Preraste pa vso deteljno rastlino, stebila in listje ter deteljo popolnoma očrni. Ker trosa te glive ne pokončata ni najhujši mraz ni suša in ker ostane v zemlji 2½ leta živ, če tudi detelje ni na njivi, zato kaže povsod tam, koder je detelja tako bolna, sejati jo k večjemu, čez štiri leta zopet na dotično njivo. Kako popraviti seno od take bolne detelje, ne vemo Vam svetovati. Seno skoraj tudi zdravo ne bode. Poskusite ga v čebru popariti ter osoliti. Ako tako poparjeno seno potem živina hoče jesti smete ž njim brez bojazni krmiti.

Vprašanje 64. Ali je z žaganjem in tnalovino smeti takoj gnojiti? Ali tudi Vi trdite, da smrečje žaganje (kot gnojilo) in smrečji koli škodujejo trti ali jo celo zamore? (V. Z. v S.)

Odgovor: Žaganje in tnalovina naredita v zemlji šele tedaj učinek, kadar se pričneta razkrajati. To se pa godi zelo počasi, ker smola, zlasti v žaganji mehkega lesa ovira razkroj. Bolje je torej obojo tvarino porabiti za mešanec (kompost), v katerem se z gnojnico in premetavanjem hitro razkroji ter je potem izvrstno gnojivo. Gotovo pa sveže žaganje, če ga preveliko množico v zemljo denemo, škoduje rastlinam, ker zemlji nje dobre lastnosti zelo premeni. Tak slab učinek žaganja smo že mnogokrat imeli priliko videti. Trditev, da smrečji koli trti škodijo, je pa neosnovana, to je je pravljica, ki se širi od rodu, izkusil pa tega od onih, ki to trdijo, ni še nihče. Poskusite torej v svojem vinogradu, in tako bode najboljši samega sebe prepričali in svoje sosede. Odgovornost, da smrečji koli ne bodo škodili trtam, pa prevzamemo mi.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

157.

Rastlinstvo v Avstraliji.

Nikjer na svetu ni grmovje tako značajno za cele predele, kakor v Avstraliji. Potniku, kateri je hotel prodreti v notranjo zemljo, da jo prouči, bila je taka gošča čisto jedina zapreka, kateri ni mogel premagati. Šiljaste in trnjeve veje vsak čas pešca ustavljajo na potu, in jahači z natvorjenimi konji morajo odjenjati od smelega nakane, da se skozi goščo prerijejo. Ko je potnik Leichhard potoval po Avstraliji, ustavljalo ga je neprehodno grmovje na tedne in mesce, tako da je moral poiskati rečnih dolin in ondi ob vodi potovati, četudi je zbog tega moral velike ovinke delati. Pa tudi mnogim drugim potnikom se je godilo prav tako, in so morali mnogi popustiti svoje osnove ter udariti po drugem potu, kjer jih gošča ni ovirala.

V jedne vrsti grmovja, ki je nazivajo „Malley scrub“, rase vrsta nizkega, trnjevega evkalipta. Kedar človek z višine pregledava to neprehodno grmovje, poloti se ga nenavadna otočnost. Kakor daleč oko nese, povsodi vidi sivo in tožno pernato morje, iz katerega redko kje moli višje drevo. Vse je tu enolično, pu-to. Kakor kakti v ameriških pustinjah dajejo žejnemu potniku jedino pijačo, tako nahajamo tudi tu v večjih deblih jedino vodo, s katero si potnik ob vročini žejo gasi. Skozi take gošče so tu pa tam presekani potje, ali kedar človek po njih koraka, vidi se mu, kakor da stopa po jarku, ob katerem se vzdigajo strme stene. Druga vrsta gošče se naziva „Mulgas scrub“, to je pravo strašilo avstralijskim potnikom. Tu rase vzlasti jedna vrsta akacije z ozkim igličastim perjem in hudim, prav strupenim trnjem. Po tleh rasejo še tudi trave, in zato zahajajo le-sem pastirji s svojimi čredami. V tretje vrsti avstralijskega grmovja, ki mu velé „Brigal scrub“ rase neštevilna množina grmov. No tudi v prvi dve vrsti se mešajo dosta potov mnogoštevilni drugi grmi, ali vsi ti grmi ne spreminjajo prav nič lica dotičnej gošči, ker tudi oni imajo jednako perje in jednake boje. Kedar pa se gošča ogrne s cvetjem takrat se košati v veličanstveni lepoti.

Slane pustinje avstralijske so obrasle z rastlinami onih istih rodov, kakoršnih nahajamo po slanih pustinjah v Aziji in Afriki.

Tu je treba tudi omeniti rastlinskega sveta, kateri je v neposrednej bližini Avstralije se razvil, in to na Novej Zelandiji. V vedno zelene gojzde so se tu združile razne mirte, lavorike in storžnjaki širokega perja. Temu drevju se še pridružujejo drevesaste praproti, pa dolge liane, katere se tako previjajo in prepletajo, da ni moči skozi gojzd prodirati. Suhe ravnine in gorske obronke so pokrili razni grmi in razne praproti. Malo

ne sedmi del vsega avstralijskega rastlinstva so praproti, katere pokrivajo nepregledne revnine. Kedar človek pogleda te praprotni poljane, vidi se mu, kakor da nas je nekdo prestavil v dobo premogove tvorbe. Nova Zelandija nima gotovo nobene hranive rastline. Prastanovniki so morali tu se preživljati zlasti z ribarstvom. Samo eno praprot so našli, katera ima hranivo korenje. Omeniti moramo še tudi novozelandijskega lanu, od katerega dobivajo izvrstno in čvrsto vlakno za razne pletenine. Rastlinsko lice se je danes v mnogih krajih Nove Zelandije spremenilo, ker so Evropejci donesli mnogo kulturnih rastlin.

158.

Melbourne. Pot v Castelmaine. Kitajci.

Zasidrili smo se koncem avgusta 1857. l. na polju brežju južne Avstralije v zalivu Filipškem, od koder nas je mal parnik po reki Yarra-Yarra koj odpravil v Melbourne. Plavba naša s pristanišča newyorškega je trajala cele štiri mesce.

Melbourne, glavno mesto naselbine Viktorijske, bilo je še pred malo leti neznatno; nekaj neuglednih barak je stalo na pobrežju. Ali v kratkem času je zrasel tako slavno, da dandanes zavzema častno mesto med svetovnimi mesti. Ima mnogo veliko lepih in dragih stavb, zlasti v Elisabeth-streetu. To je najživejša ulica vsega mesta, v katerej se na stotine trgovinskih zavodov nahaja. Zlasti pa se ponašajo banke melbournske z gizdavostjo in izredno krasoto. Prva je banka „Victorija“, kjer v prvič videl čisto zlato v velikih kosovih, in po odrih tako lepo zloženo, kakor pri nas opekajo pokladajo. Vsak tak vlit kos je tehtal 50 funtov. Razen mnogih dobrodelnih in naučnih ustanov ima Melbourne tudi vseučilišče in dragocen vrt botaniški. Ta čas so pričeli staviti tudi novo poštno poslopje, ki bode, kakor je videti, monumentalna zgradba.

Mesto je jako obljudeno, in to z ljudmi vseh barv in plemen. Vsak narod, vsaka zemlja je poslala svojih srečelovcev. Zato je tujcu do celega nezmožno dobiti tu kmalu dela. Nekaj dni sem pohajal z nekaterimi došlimi izselniki po šumnem mestu z nadejo, da vendar kje dobodemo dela. Ali kamorkoli smo prišli in poprašali, povsodi so nas na kratko odbili. Ni nam kazalo drugo, kakor iti dalje. Pogovoril sem se s svojimi drugovi, da koj jutri zgodaj odidemo na zlato polje, ki leži nekaj milj za Melbournom. Nakupivši si potrebnih šatorov in orodja, odrinili smo s solčnim vzhodom. Pet nas je bilo: trije Nemci, eden Poljak in jaz Čeh.

Krajina okoli Melbourne je sama ravnina z malimi višinami, ali jako rodovita. Na dvajset angleških milj se širi polje, posejano s pšenico, ki ima tako lepo in težko klasje, da podobnega še nikjer nisem videl. Polje je večinoma objeto z žičnato ograjo, da živina ne more v škodo zahajati. Naselniki so skoro zgolj Irci, potomci

nekdanjih izgnanih hudodelnikov. Premožni so, ali nenaobraženi. V šolo niso hodili, sveta ne poznajo, in kdor ni Anglež ali Irec, menijo da je Nemec, katere prav tako sovražijo, kakor Angleže.

Šli smo po potu vedočim naravnost k kopaninam castelmainskim. Prvega dne smo hoteli dvajset angleških milj prepotovati, da bi na noč prišli do prvih gojzdov od koder drva v Melbourne dovažajo. Ali radi dežja in blata nismo mogli skoro naprej. Nastopil je uže september, ko se prično v Avstraliji hladni in silni nalivi, kateri tudi oktobra ne prenehajo. Večer se je bližal, a mi nikjer nismo še našli primernege mesta, da bi obstali. Še le pozno na večer zagledamo poslopja irskega naselnika, in blizu samotno streho, pod katero seno zmetavajo. Zveselili smo se čes, da čez noč tu ostanemo in se spočijemo. Ali koj ko smo se v ta brlog zarili, ovohali so nas domči psi in začeli tako lajati, da je kmalu na to priletel nad nas gospodar z dvema hlapcema, in nas izgnal. Prosili smo, naj nas pusti pod streho, ali ni se dal preprostiti, radi ali neradi smo morali naprej. V temi in blatu smo bredli dalje vso drago noč. Za rana smo prilezli vsi utrujeni in premočeni k gojzdu. Tu smo postavili šatore in zakurili velik ogenj. V baraki, ki je stala na robu gojzda nakupili smo hrane, in dva dni smo tako prebili v lesu. Ker pa dež le ni ponehal in se lepšemu vremenu ni bilo nadejati, vzdignili smo se zopet. Prišli smo k prvim kopaninam. Pred nami se je širila razsežna dolina, po katerej je tekla jako nupeta voda. Kamorkoli smo pogledali, povsodi vse sami jaški ali šahte. Po navršjih so se belili mnogi stani, z drogovi in plaht postavljeni. Tu so stanovali večinoma Kitajci, katere je bila nenasitna dobičkaželjnost le sem prignala. Pogledavali so stare, sem in tje uže posute jaške, in z vso svojo marljivostjo so komaj toliko prislužili, da so za silo živeli.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Železnikov 16. marcija. Tukajšnji občinski zastop je v dan 14. t. m. visokorodnega gospoda Andreja barona Winkler-ja, c. kr. dež. predsednika, v priznanje njegovega desetletnega zaslugpolnega, pravičnega, neumornega in velevspešnega delovanja kot c. kr. dež. predsednik vojvodine Kranjske, enoglasno imenoval častnim občanom tukajšnje srenje.

L.

Iz Ljubljane. — Desetletnico predsedovanja gospoda barona Andreja Winkler-ja obhaja vsa dežela Kranjska z Ljubljano na čelu sijajno. Dne 17. t. m. zvečer priredil je gospodu jubilantu „Ljubljanski Sokol“ baklado, čitalniški pevci pa podoknico. Med petjem podala sta se načelnika obeh društev k gospodu predsedniku čestitat mu v imenu društev. Danes dne 18. marca podajo se vsakovrstni uradi in avtonomni zastopniki. Brzobjavnih in pismenih čestitek pričelo je dohajati